

מ מ ד ר ך ה ס פ ר י ם

ה. י כ נ ה ד ר ך ל א ר ץ י ש ר א ל ?

מסתבר ההבדל בין ה"ירדן" לבין "גאון הירדן", מה בין "ערבות מואב" ל"ערבות יריחו", איזהו הגי (גיא) שמצפון לעי, מה הצד השווה (מבחינה אסטרטגית) בין גזר ללכיש; אלה דוגמאות ספורות.

ספר יהושע הוא ספר מלחמות. ספר כיבוש הארץ. וכאן השאירו המפרשים מקום לאחרים להתגדר בו. אולם איש-הצבא המתעניין בצדדים הטקטיים (והאסטרטגיים) של מלחמות יהושע, יוכל להעזר במפות המצורפות לספר — וכן במפות 1:100,000 ו-1:20,000 רגילות — כדי לשחזר את תיאורי הקרבות ולהסיק מסקנות.

אכן, מים רבים עברו בירדן מימי יהושע עד ימינו. אולם דומה שמים רבים עברו בירדן אף מאז שאלו בנימין ו"נושא-כליו" ("מסעות בנימין השלישי") את הגוי הראשון שנקרה על דרכם בצאתם את עירתם שבגולה: "היכן הדרך לארץ-ישראל?"

ב.

* "ספר יהושע" עם פירוש ארצי-ישראלי, מאת י. אליצור וי. א. זיידמן, עם מבוא ומפות, מתורגמת שניה מתוקנת לאור ההתנהלות במדינת ישראל, הוצאת ראובן מס, ירושלים, המחיר לאנשי-צבא וחונמי "מערכות" — 1.700 ל"י.

"ספר יהושע" — ערכה של ארץ-ישראל הוא (מסכת גדרים, דף כ"ב, עמוד ב'). אכן, בספר זה ניתן ציון לגבולות הארץ — אלה המובטחים ואלה שהושגו למעשה; מסומנים הגבולות שבין השבטים; נמנות הערים שעלו בחלקם של השבטים. אף אזורי הארץ (החוף, השפלה, ההר, הנגב, המדבר, האשדות, הערבה, הבשן, הגלעד) וחבליה (גלילות פלישתים, ארץ גושן, כנרות, ערבות מואב, וכדומה), תושבי הארץ ותרבותם — עולים מדפי הספר וקמים נגד עיניו של הקורא המכיר את ארץ-ישראל היכרות בלתי-אמצעית. אומנם, לא כל הציונים שבספר גלויים ונהירים. לעתים יש צורך להשוות לספרים אחרים בתנ"ך, לכתבים עתיקים שנתגלו, יש צורך בידעת הלשון הערבית — כדי לזהות שמו התנ"כי של מקום. באו י. אליצור וי. א. זיידמן * ופירשוהו פירוש ארצי-ישראלי, ומעתה כל הרוצה בא ומעיין — נמתפש לו הסתום.

המפרשים, שניהם מוסמכי האוניברסיטה, השתמשו במיטב מחקריהם ההיסטוריים והארכאולוגיים של חוקרי אומות-העולם וישראל גם יחד, בכל הנוגע לידע-ת-הארץ הוציאו, איפוא, מתחת ידם דבר מתוקן. לקורא

מ פ ל מ " ח ע ר צ ה " ל

חומר שיוכל בעזרתו להמחיש לחניכיו את אירתה ול אותה תקופה. בפרקים הדנים במלחמה עצמה נתפס המחבר פה ושם ללשון מליצה הפוגמת בסיפורן השוטף של פרשיות הלחימה המתוארות. אולם מכלי-מקום, מי שמבקש לעמוד על מלחמת העצמאות לא רק כפי שהיא עולה מתוך מסמכים ותיאורים, "יבשים", אלא אף כעל תופעה המשפיעה על תנפשות הנוטלות בה חלק — ימצא בספר חומר מעניין.

ש. ב.

* "מפלמ"ח עד צה"ל", מאת סרן מרדכי יעקובוביץ, הוצאת ניומן.

עם סיומה של כל מלחמה מופיעים אודותיה, בדרך-כלל, כמה וכמה ספרים שהם מעין יומני-מלחמה-אישיים של משתתפיה. מלחמת העצמאות עניה בספרים מעין אלה. נראה שמידת האינטנסיביות של מלחמה זו שללה מסופרים-בכוח שהשתתפו בה את האפשרות להפנות מוד-שבותיהם להעלאת זכרונות שיטתית ברגעי הרגיעה שבין קרב לקרב. בין היוצאים-מן-הכלל המעטים — ספרו של סרן מרדכי יעקובוביץ * . המחבר מנסה לתאר את חויותיהם של מאות חברי פלמ"ח כמותו בדרכם ממחלתר לצבא סדיר. פרקי ההוי של מחנות האימונים אשר לפלמ"ח נקראים בענין רב, בפרקים אלה יוכל מדרין נוער למצוא